

**ПІДТРИМКА ЧЕСНОСТІ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ:
ОРІЄНТУВАННЯ В ЛАНДШАФТІ АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВІДКРИТІЙ НАУЦІ**

Абдель Фатах А. С.

*PhD, доцент кафедри цивільного та господарського права
Криворізький навчально-науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх справ
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

Відкрита наука зародилася як революційний рух в академічному світі, який спрямований на заохочення прозорості, відкритості та співпраці в наукових дослідженнях. Хоча ця стратегія має багато переваг, вона також створює проблеми для підтримки академічної доброчесності. Обмін даними є критично важливими компонентами відкритої науки, які вимагають освіти та розуміння дослідників. Подолати ці виклики та повністю реалізувати великий потенціал відкритої науки для покращення нашого розуміння світу шляхом підтримки відповідних практик відкритої науки. У цьому есе ми дослідимо виклики та можливості, які відкриває академічна доброчесність у відкритій науці.

Відкрита наука здобула найбільшої популярності в останні роки як більш прозорий і спільний підхід до наукових досліджень. Цей рух заснований на переконанні, що знання мають бути вільно доступними для всіх, а не обмежуватися платними системами чи академічною спільнотою.

Як стверджують науковці Пол Артур та Лідія Хірн у своїй науковій праці «Toward Open Research: A Narrative Review of the Challenges and Opportunities for Open Humanities»: «Відкрите дослідження представляє новий набір принципів і методологій для більшої співпраці, прозорого обміну результатами, а також доступу та повторного використання дослідницьких даних, матеріалів або результатів» [1].

Дослідників заохочують відкрито публікувати свої дані та методи в результаті відкритої науки, що сприяє більшій ретельності та відтворюваності. Це не тільки сприяє співпраці в науковому співтоваристві, але й приносить користь суспільству, оскільки більше людей мають доступ до цінної інформації. Відкрите дослідження має потенціал зробити значні відкриття, які матимуть позитивний вплив на наше суспільство, руйнуючи межі між дисциплінами та організаціями.

Таким чином, для дослідників на рівні університетів та коледжів вкрай важливо використовувати цей підхід, щоб просувати знання для кращого нашого світу.

Штучний інтелект (ШІ) змінив наш спосіб життя, роботу та освіту. Він перетворився на потужний інструмент для академічних досліджень, генеруючи нові розуміння та відкриття, про які колись було неможливо уявити. Однак це також викликає проблеми для підтримки академічної доброчесності, наприклад належне присвоєння авторства та обмін даними.

Розвиток відкритої науки та штучного інтелекту може мати негативний вплив на поведінку учасників освітнього процесу. Наприклад, зловживання відкритим доступом до наукових даних може призвести до того, що здобувачі вищої освіти та науковці будуть вважати академічну недоброчесність менш серйозним порушенням.

Крім того, штучний інтелект має потенціал зробити академічну нечесність більш витонченою та важкою для виявлення. Це може призвести до того, що випадки академічної недоброчесності будуть залишаються невиявленими, що може негативно вплинути на якість освіти та наукових досліджень.

Лігою європейських дослідницьких університетів зазначено, що університети несуть відповідальність за сприяння етичному використанню ШІ в дослідженнях. Це включає забезпечення належного цитування джерел і прозорого обміну даними, щоб спиратися на наявні знання та уникати плагіату. Крім того, штучний інтелект може допомогти у виявленні потенційних випадків академічного шахрайства або неправомірної поведінки, зрештою сприяючи довірі та надійності академічної роботи [2].

Отже, потенційні переваги відкритої науки численні, починаючи від розширення співпраці та прозорості до швидшого прогресу в знаннях. Однак цей перехід у бік відкритості також тягне за собою певні перешкоди. Навчання дослідників етичним практикам відкритої науки може допомогти пом'якшити ці проблеми та максимізувати потенціал відкритої науки.

Не дивлячись на існуючі «спокуси» порушити принципи академічної доброчесності, беззаперечним є той факт, що наявний високий відсоток згоди серед дослідників щодо переваг дотримання академічної доброчесності під час практики відкритої науки [3].

Загальноприйнята визначеність у необхідності додержання правил академічної доброчесності серед науковців, не тільки зменшує кількість порушень, захищає авторські права, так і позитивно впливає на академічну репутацію закладу у якому працює науковець.

Підсумовуючи, відкрита наука створює як можливості, так і проблеми для академічної доброчесності. Забезпечуючи більшу

прозорість і співпрацю в дослідженнях, одночасно викликає занепокоєння щодо належного авторства та обміну даними.

Щоб вирішити ці проблеми, вкрай важливо, щоб дослідники пройшли навчання відповідним методам відкритої науки. Цьому можуть сприяти: розробка нових методів виявлення академічної нечесності; просвітницькі заходи спрямовані на підвищення обізнаності про академічну доброчесність; створення сприятливого наукового та освітнього середовища, яке буде заохочувати академічну доброчесність, і водночас є нетерпимим до її порушень. Реалізації цих цілей, може сприяти розробка нових «кодексів» академічної доброчесності, які будуть враховувати особливості та можливості використання штучного інтелекту для відкритої науки.

Наукове співтовариство стає більш об'єднаним, тому вкрай важливо підтримувати академічну доброчесність у всіх частинах нашої роботи, а також забезпечити, щоб відкриті дослідження залишалися потужним інструментом для просування та інновацій, дотримуючись етичних практик постійної освіти.

Список посилань

1. Arthur, P. L., & Hearn, L. (2021). Toward open research: A narrative review of the challenges and opportunities for open humanities. *Journal of Communication*, 71(5), 827-853. <https://doi.org/10.1093/joc/jqab028> <https://ro.ecu.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=12257&context=ecuworkspost2013>
2. Towards a Research Integrity Culture at Universities: From Recommendations to Implementation. League of European Research Universities, 2020. 48 p. <https://www.leru.org/files/Towards-a-Research-Integrity-Culture-at-Universities-full-paper.pdf>
3. Arna'out. Academic Integrity Issues: Benefits, Challenges, Initiatives and Practices. *International J. Soc. Sci. & Education* 2016 Vol.6 Issue 1. <http://ijsse.com/sites/default/files/issues/2016/v6i1/paper-02.pdf>